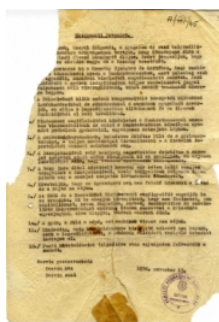

Röplapok 1956-ból ^[1]

A Politikatörténelmi és Szakszervezeti Levéltár 1956-os röpiratgyűjteményéből válogatott röplapok a november 4-ét követő hónapok eseményeibe nyújtanak betekintést. Az időszakot a munkástanácsok sztrájkja, az ellenállásra felhívó röplapok, illegális újságok terjesztése, az utcai tüntetések és tiltakozó akciók fémjelzték, de mellettük megjelentek a Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány és a Magyar Szocialista Munkáspárt konszolidációs politikája mellett agitáló röplapok is.

A Politikatörténelmi és Szakszervezeti Levéltár 1956-os röpiratgyűjteményéből válogatott röplapok a november 4-ét követő hónapok eseményeibe nyújtanak betekintést. Az időszakot a munkástanácsok sztrájkja, az ellenállásra felhívó röplapok, illegális újságok terjesztése, az utcai tüntetések és tiltakozó akciók fémjelzték, de mindemellett megjelentek a Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány és a Magyar Szocialista Munkáspárt konszolidációs politikája mellett agitáló röplapok is. A rendkívüli körülmények között keletkezett, sztrájkra buzdító, politikai követeléseket és információkat tartalmazó dokumentumok között vannak olyanok is, amelyek a politikai humor eszközeivel közelítették meg az eseményeket és a szereplőket. Az utcákat elborító, házfalakra kiragasztott röplapok gyártásából szinte mindenki kivette a részét. A készítőik között megtalálhatók a forradalomban tevékeny szerepet játszott, illegálisba vonult szabadságharcosok, a volt pártellenzék, a baloldali értelmiség tagjai, a diákok, az egyszerű hétköznapi emberek és a kormány politikája mellett elkötelezett párttagok is.

[Képgaléria megtekintése](#) ^[2]

1-2. dokumentum. *PIL 978. f. 6. ö. e. 3-4. lap*

A Corvin közti fegyveres csoport ellen a szovjet páncélosok november 5-én indítottak koncentrált támadást, de az ellenállást csak november 6-án reggelre sikerült felszámolni. A parancsnokság nevében kiadott röplapok készítőiről nincsen adatunk. Újfalusy Zoltán a harcok lezárulását követően szülei Práter utcai lakásában őrizte a corvinisták Kossuth címeres pecsétjét és nagykocsis írógépét. 1956. november 14-én egy ismeretlen fiú és egy lány kereste fel, s elkérték a Corvin-közi parancsnokság írógépét, amelyet átvittek a Nap utca 28. alatti házba. Itt négy fiú és egy lány röplapokat készítettek és sokszorosítottak, Újfalusy pedig a nála lévő bélyegzővel le is pecsételte azokat. (*PIL 290. 110. ö. e. Fővárosi Bíróság IV. 2768/1957.*)

3. dokumentum. *PIL 978. f. 24. ö. e. 4. lap*

A fővárosban november 11-éig tartott a fegyveres harc a hatalmas túlerővel szemben, de további ellenállással próbálkoztak több vidéki városban is. Ahol a terepviszonyok lehetővé tették, a szabadságharcosok a hegyekbe, erdőkbe húzódtak vissza.

4. dokumentum. *PIL 978. f. 18. ö. e. 38. lap*

A röplapkészítés szervezett illegális központja a forradalmi harcokban is nagy szerepet játszó Péterfy Sándor utcai kórházban volt [Angyal István](#) ^[3], [Szirmai Ottó](#) ^[4] és [Gyöngyösi Miklós](#) ^[5] vezetésével. Az alagsor pincéjében lévő sokszorosítógépen ezrével készültek a röplapok. Angyal november 16-i letartóztatása után az *Igazság* című lap szerkesztői Obersovszky Gyula és Gáli József léptek a helyére.

5. dokumentum. *PIL 978. f. 18. ö. e. 67. lap*

November 15-én három ismeretlen fiatalember kereste fel a KGM (Kohó- és Gépipari Minisztérium) Tervező Iroda munkástanácsát, hogy segítséget kérjenek a röplap sürgős sokszorosítására, mert abban felhívás szerepelt az Országház előtti tüntetésre. Mivel a vállalat munkástanácsa éppen ülésezett, Németh Béláné a munkástanács egyik tagja Beke Gáborral, a TÜK iroda vezetőjétől kért engedélyt a sokszorosításra. A bírósági ítélet tényállása szerint a TÜK irodán sokszorosított röplapokért senki nem jött vissza, így azokat a WC-ben megsemmisítették. (*PIL 290. 110. ö. e. Fővárosi Bíróság XXXI. 368/1958.*) Feltételezzük, hogy az itt közölt dokumentumot egy másik illegális sokszorosítógépen készítették.

6. dokumentum *PIL 978. f. 45. ö. e. 15. lap*

1956 decemberétől terjedt el a röplapok postai terjesztése. Az ún. levélújság, levélröplap szövegében kérték a címzettet, hogy vagy több példányban gépelje le a szöveget, vagy az eredeti példányt küldje tovább, nehogy a lánc megszakadjon. Bár ez fáradsággal és anyagi megterheléssel járt, ennek ellentétéleként igyekeztek kárpótolni az olvasót különleges, néha humoros írásokkal. A levélújság készítője ismeretlen.

7. dokumentum *PIL 978. f. 18. ö. e. 36. lap*

December 31-én egy főleg diákok részvételével tartott szilveszteri összejövetelen vetődött fel a röplapok készítésének, sokszorosításának és terjesztésének a gondolata. A közölt röplap szövegét Arnold Miklós, Marosi Mihály és Réz Ferenc fogalmazta. *Az Egyetemisták Illegális Szervezete* aláírás Réz Ferenc ötlete volt, hogy azt a látszatot keltsék, valamely szervezet áll a röplap mögött, bár ilyen nem létezett. (*PIL 290. 110. ö. e. Fővárosi Bíróság VIII. 4527/1957.*)

8-9. dokumentum. *PIL 978. f. 48. ö. e. 15., 19. lap.*

A nyomdákat kezdetben csak a szovjet katonai parancsnokság engedélyével lehetett használni, ezekben főleg a kormány és az MSZMP központi kiadványait, röplapjait nyomtatták. November közepétől a fővárosi kerületi pártbizottságok sokszorosítógépein készültek a konszolidációs politikát elősegíteni szándékozó rajzos röplapok.

Címkék:

[1956](#) ^[6]

[Magyar Szocialista Munkáspárt](#) ^[7]

[Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány](#) ^[8]

[Corvin-köz](#) ^[9]

[röplap](#) ^[10]

Kiadás: 6. évfolyam (2006) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/roplapok_1956bol.html

Hivatkozások

- [1] https://www.archivnet.hu/politika/roplapok_1956bol.html
- [2] https://www.archivnet.hu/././galeria_pop.php%3Fga_id%3D52
- [3] <http://mek.oszk.hu/01900/01937/html/szerviz/kislex/biograf/angyal.htm>
- [4] <http://mek.oszk.hu/01900/01937/html/szerviz/kislex/biograf/szirmai.htm>
- [5] <http://mek.oszk.hu/01900/01937/html/szerviz/kislex/biograf/gyongyos.htm>
- [6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/1956>
- [7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-szocialista-munkaspart>
- [8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-forradalmi-munkas-paraszt-kormany>
- [9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/corvin-koz>
- [10] <https://www.archivnet.hu/cimkek/roplap>